

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Соня Будаева

на дисертационен труд на Емилина Методиева Ценова,
докторант в редовна форма на обучение по ПН 3.4 Социални дейности (Методи на социалната работа) в катедра „Социална работа” към Факултет по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски” на тема „Динамика на емпатията в социалната работа по случай”, с научен ръководител доц. д-р Гинка Механджийска ,
за присъждане на ОНС „Доктор”

I. Данни за дисертанта

Емилина Методиева Ценова придобива през 2010 г. бакалавърска степен по „Социални дейности“, профил „Клинична социална работа“ от СУ „Св. Климент Охридски“. През 2013 г. повишава образователната си степен в магистър по „Психология на развитието“ в НБУ. Получава допълнително обучение и сертификати в областта на психологията и социалната работа.

Има сериозен опит като помагач професионалист в работата с различни типове клиенти. Докторантката владее отлично английски език, притежава много добри технически умения за работа с компютър.

II. Данни за докторантурата

От 02.2015 г. Емилина Ценова е зачислена като редовен докторант в катедра „Социална работа“ към Педагогически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Положила е успешно задължителните докторантски изпити, изпълнила е всички необходими по индивидуален план изисквания.

Отчислена с право на защита.

III. Данни за дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е написан на 242 стандартни страници, от които 15 са библиография и приложения. Литературната справка се състои от 98 източника на английски и български език, като 2/3 от литературните източници са чуждоезични.

В структурно отношение е разделен на увод, два раздела, всеки от които с по три глави, заключение, научни приноси, използвана литература и приложения.

В увода са представени теоретичните, методически и приложни въпроси, свързани с емоционалните преживявания на социалния работник и по специално с емпатията, като по този начин се очертава част от актуалността на темата. Представена е организацията на изследването. Обекта, предмета, хипотезата и методиката са формулирани прецизно и точно. Целта е описана, но оставя усещане по-скоро за изграждане на хипотеза, липсва ѝ краткост и яснота. Много добре са оформени и подредени задачите, свързани с различните етапи на изследването.

В първа глава от първата част се разглеждат същността на емпатията и нейните разновидности. Направен е анализ на емпатията от гледна точка на философията, невробиологията, психологията. Поставен е фокус върху значението на емпатията в помагащите професии, и по-специално в социалната работа и взаимоотношенията между клиента и социалния работник.

Глава втора подробно систематизира използваните подходи и модели в социалната работа и ги свързва с емпатията на социалния работник в помагачия процес. Интерес представлява сравнителния анализ на използваните в практиката подходи според степента на емпатия, застъпена в тях.

Глава трета дава насоката на дисертационното изследване. Тя е фокусирана върху емпатичните преживявания на социалния работник в работата по случай и тяхната динамика. Въвежда се супервизията като фактор, оказващ влияние върху развиването на емпатия, както и за справяне с негативните ефекти от емпатийната обвързаност на помагачия професионалист с клиента и неговите преживявания.

Освен изводите, изведени от всяка глава, първа част завършва с обобщаване на резултатите от теоретичното изследване на проучвания в дисертацията феномен - емпатията.

Втората част включва емпиричното изследване.

В глава първа е описан емпиричният модел. Описани са задачите, хипотезата, която в по-разширен вид повтаря хипотезата, представена в увода. Представени са организацията на емпиричното изследване и анализа на данните. Много детайлно са разгледани променливите, които влияят върху динамиката на емпатията в социалната работа по случай. Много богат инструментариум е използван за доказване на хипотезата (5 инструмента, включващ различни методики). Сериозна тежест дават и авторските инструменти. Прави впечатление сериозният подбор и разнообразието от изследвани лица (23 организации в страната със 158 респонденти).

Втората глава от емпиричната част показва анализът на данните, който е направен професионално, макар и на места доста кратко. Въпреки богатия изследователски материал и обобщенията след всяка глава, се забелязва пестеливост при анализа на отделните таблици. Данните са представени само таблично.

Разпределението на респондентите по професионален стаж, образователна степен и заемана длъжност са представени след резултатите от въпросниците. Би било по-логично да са в първата глава на тази част, където се описва извадката.

От представените в табл.9 (стр.147) данни става ясно, че докторанта анализира удовлетвореността от получената супервизия сред социалните работници. Не става ясно, данните за всички респонденти ли се отнасят и ако е така, при подбора им включен ли е критерий за участие само на организации, в които се провежда регулярно/редовно супервизия?

Направен е анализ на динамиката на емпатията въз основа на измерените корелационни връзки между променливите. Динамиката се разглежда през фокуса на отделните етапи в работата по случай. Търси се взаимовръзка между емпатията и различни променливи като личността на социалния работник, поведението на клиента, брой работни случаи и др. специално място заема анализа на условията, намаляващи емпатията и условията, засилващи я.

След анализиране на получените данни, авторката дава своите изводи и логично обвързани заключения, които показват, че се наблюдава ясно изразена динамика в нивата на емпатия по отношение на фазите на работа по случай. В началния етап на работата емпатията на социалния работник е най-висока, тя спада в работна фаза и е най-ниска във фазата на приключване..

Трета глава от втората част на дисертационния труд описва възможностите за прилагане на получените резултати в практиката на социалните работници и в тяхната подготовка.

Представен е интересен модел за тренинг за подобряване на емпатичните умения. Моделът е апробиран сред студенти от специалност „Социални дейности“. Въпреки сериозността на предлаганата методика, тя не е достатъчно обвързана с хипотезата, поставената цел и темата на дисертационния труд. Предвид получените резултати от изследването на социалните работници от извадката, не може да се намери пряко доказателство за ефективността на предложената тренингова методика по отношение на практикуващите помагачи професионалисти.

Заключението следва логично изложението и емпиричните резултати. Посочените приноси са адекватни и съответстват на знанията и уменията на дисертанта и на представените теоретични и емпирични данни.

IV. Заключение

Представената дисертация има не само познавателна, но и приложна значимост и показва отличните възможности на дисертантката за поставяне и разрешаване на научни задачи, добри умения за планиране и осъществяване на емпирично изследване. Дисертацията е написана на много добър стил и език.

Независимо от направените в становището няколко критични бележки, дисертационния труд не намалява стойността си.

Цялостното ми впечатление от дисертационния труд е, че той е едно логически добре построено, задълбочено научно изследване, с широка теоретична база, осъществено с надеждни емпирични методи, представящо добри анализи и обобщения. Темата е особено актуална и слабо разработена в страната. Възможностите за приложението на получените резултати са големи.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на авторката на дисертационния труд Емилина Методиева Ценова образователната и научна степен „Доктор“.

10.04.2019 г.
Гр.В.Търново

доц. д-р Соня Будева
/...../